

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtak in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plaša na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Kato, kakovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petlitvrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zaprte reklamacije so pošiljne proste.

Boj proti cerkvi.

Svobodomiselnici so marljivo na delu! Komaj so srečno izvojevali boj proti katoliški cerkvi na Francoskem, že so začeli enak boj na celi črti na Špankem. Tam iščejo vseh mogočih povodov, da bi mogli začeti s kruto silo nastopati proti katoličanom in njihovi cerkvi. A tudi na Nemškem in pri nas na Avstrijskem se jim hoče takega boja. Vse svobodomiselnici koprni po trenutku, da bi bile naše cerkve zapuščene in zaprte, farovži prazni in šole brez križa. V časnikih in na shodih hujskajo ljudstvo proti veri in cerkvi ter uporabljajo za to vsako, še tako majhno priliko. Pred kratkim je izdal sv. Oče pismo nadškofom in škofom, v katerem govori o sv. Karolu Boromejskem ter navaja zgodovinske dokaze o vzrokih luteranstva. To pismo so uporabili slovenski in nemški svobodomiselnici ter podtikali sv. Očetu, da je hotel zaliti luterane. Po listih in shodih so divjali proti katoliški cerkvi. Tak shod je bil tudi v Mariboru. Celo sedanja vlada se polagoma vdaja temu svobodomiselnemu toku v Avstriji, kajti naučni minister Stürgkh se je vsled liberalnega razsajanja po državi čutil že tako ojučenega, da je izrekel prikrito grajo, zakaj so naši škofje objavili papeževo pismo v svojih uradnih škofijskih listih.

Daleč smo torej v Avstriji že prišli. Naučni minister si bo dovoljeval, javno odobravati ali grajati, kaj počnejo škofje v svojem cerkvenem delokrogu. Niti papeževih pisem ne bi smeli priobčevati!

Katoličani moramo pravočasno spoznati resnost in nevarnost položaja! Naučni minister, ki je lahko pri nas tudi luteran ali židov ter je navadno svobodomislec, hoče biti v cerkvenih in verskih stvareh več kot papež, več kot naši škofje in nadškofje! Mi katoličani pa poznamo v verskih in cerkvenih rečeh samo cerkveno oblast in nič drugega! To moramo takoj ob prvem naskoku odkrito priznati.

Pred par leti so avstrijski svobodomiselnici začeli veliko gonjo za ločitev zakona in za svobodno šolo. Takrat se je dvignilo vse katoliško ljudstvo ter odločno odklonilo tudi vsako razpravo o teh predmetih.

Svobodomiselnstvo je za nekaj časa boječe utihnilo, toda le za nekaj časa. Letos je v poslanski zbornici vložil poslanec Mühlwert predlog za razporoko. Stojimo pred novimi boji.

Od dne do dne se kopiči več gradiva, da se vname cerkveno-političen boj tudi na Avstrijskem. Na Francoskem so se katoličani slabo obnašali, ko so jim zapirali cerkve in jim izganjali iz bolnišnic usmiljene sestre. Niti takrat se niso zganili, ko so videli, da se ugrabljeno cerkveno premoženje ni uporabilo za dobrodelne namene, ampak da so vse milijone pokradli iramasonski odvetniki in sodniki. Duhovniki so se skrivali po svojih celicah, ljudstvo pa ni bilo v nobenem oziru organizirano, bilo je brez vodstva in brez odpora. Tudi zadnjič pri luteranskem shodu v Mariboru so šli v ogenj samo naši organizirani delavci, mojstri in telovadci.

Katoličani v Avstriji moramo biti na vse pripravljene. Zato pa se zbirajmo tudi izven cerkve, da se na vseh poljih organiziramo in postanemo močna armada, ki je pripravljena in oborožena za vse boje. Vsled razporov v nemški krščansko-socialni stranki na Dunaju menijo nemški svobodomiselnici, da bi bil sedaj ugoden čas, ako se vrše nove volitve. Ni torej izključeno, da smo blizu novih volitev v državni zbor. Bodimo tudi na ta slučaj dobro pripravljene, da po metemo z vsemi ostanki svobodomiselnstva na Slovenskem.

Politični ogled.

— V avstrijski javnosti nadvladuje mnenje, da bo državni zbor kmalu razpuščen. Seveda se slišijo tudi glasovi, ki nam zatrjujejo, da do razpusta še ne bo prišlo. Za nas posebno zanimivo je, kar piše glasilo „Austria“, ki pravi, da bo Bienerth v jeseni povečal svojo večino v zbornici (tako-le: Najprej se bo obrnil na takozvano Plojevo skupino, na dalmatinske poslance, na češke poslance iz Hrubanove skupine, na velikega gonjača za cerkveno-političen boj, Masaryka, in nekatere Mladočehe. Ker bodo nekateri Slovani stopili na ta način k vladnim jaslom, bodo

zapustili svoje dosedanje slovanske zaveznike in opustili svoje slovanske zahteve. Tako so naši liberalci voljni izdati tudi vseučiliško vprašanje, samo, da ni treba sedanji vladi nasprotovati. Nekateri listi, ki so v zvezi s Plojevo skupino, so začeli že nastopati proti odločnemu boju za slovensko vseučilišče. Na take ljudi se pač ni zanesti, njim ni nič zaupati.

— Hrvški sabor razpuščen. Ban Tomašič ima že v rokah kraljev odlok za razpust hrvaškega sabora. Stranke se pripravljajo že na nove volitve, ki se bodo vršile najbrž v drugi polovici meseca oktobra.

Mala politična naznanila.

Dne 5. avgusta: Čehi se pripravljajo že za nove državnozbornske volitve. Iz Prage se poroča, da je izvrševalni odbor mladočeške stranke razposlal okrožnice svojim glasilom in zaupnikom, v katerih jim daje navodila za morebitne nove državnozbornske volitve. — Bosenski deželni zbor je sprejel včeraj proračun in bil nato odgođen. — Ogrski državni zbor se snide zopet dne 20. septembra. Tedaj izvoli delegacije in reši proračun za leto 1911.

Dne 6. avgusta: Egiptovska narodna stranka namerava letos meseca septembra prirediti v Bruslju shod, na katerem se bo proglasila neodvisnost Egipta. Angleška se trudi, da bi se prepečel shod, vendar se to brzkone ne bo zgodilo. — Državico Vadač v bližini Maroka so hoteli Francozi zasesti. Prišlo je do vročega boja, v katerem so izgubili Francozi 300 mrtvih. — V srednje-ameriški republiki Honduras je izbruhnila državljanska vojska. Uporniki so se spoprijeli z vladnimi četami. Padlo je 100 mrtvih in 200 ranjenih. Vladne čete so poražene.

Dne 7. avgusta: Hrvški ban Tomašič je že odposlal ogrskemu ministrskemu predsedniku Khuenu, predlog za razpustitev hrvaškega sabora in za razpis novih volitev. — V Atenah na Grškem je položaj silno resen. Listi trdijo, da obstoja tajna zveza politikov in častnikov, ki deluje za revolucijo, in da se odstrani sedanja vladarska rodbina. — Španski ministrski predsednik namerava predložiti zbornici predlogo za ločitev cerkve od države po francoskem vzorcu. — Mesto Teheran v Perziji je v vojnem stanju.

Dne 28. avgusta t. l. bo otvoritev „Slovenskega doma“ v Št. Ilju!

PODLISTEK.

Kača.

(Povest iz prijateljskih sanj. Zapisal Starogorski).
(Konec.)

„Le pojdi gospod vitez, takoj pridem.“
Šel sem.
„Ali bi ne pustili meča zgoraj, gospod. Ovirava,“ je rekel sluga.
„Ne. Meča ne pustim nikjer. Vitez sem.“
Sklonil je glavo, kakor bi hotel reči: „sluga sem.“
Šla sva navzdol po stopnicah, globoko, globoko... Nato sva krenila na desno v ozek, zaduhel hodnik.
„Daleč imate klet za vino.“
„Daleč...“
Odgovoril mi je bolj odmev od sten, kakor on. Hipoma mi je šinilo v glavo, da skoraj ni mogoče, da bi bilo tukaj vino.
Vstavljal sem.
„Pojdite, gospod vitez.“
„Ne grem.“
Mož je obstal, kakor da bi ne vedel, kaj mu je početi.
„Ne grem, dokler ne pride gospodičina.“
Zdelo se mi je, da se je nasmehnil.
„Ona pride... Sicer pa sva itak na mestu. Ta-le vrata so od kleti.“
Pokazal je na koncu hodnika velika, močna vrata.
Bila so, kakor so vrata v moji domovini v vinskih kletih, in vzbudila so mi upanje.

Šel sem naprej.
Pred vrati je izviekel sluga velik ključ in odprl vrata. Iz kleti je prišel čuden, smradljiv duh.
„Prosim, gospod vitez.“
„Idi naprej!“
On pa je ponovil, kakor bi me ne slišal, a z glasom, da sem postal hipoma pozoren.
„Prosim, gospod vitez.“
Vzbudilo se mi je nekaj, kakor odpor.
„In gospodičina?“ ...
Zmajal je z ramami.
To me je še bolj vznemirilo.
„Kaj je z gospodičino?“
On pa je pokazal v klet in ponovil, kakor s prva:
„Prosim, gospod vitez.“
Sedaj me je pograbila jeza.
„Ne grem. Pelji me nazaj.“
In ta suhi človek me je pogledal divje. Niti sledu ni bilo prejšnjega smehljaja. Pokazal je svoj značaj, ko je sprevidel, da imam i jaz svojo voljo.
„Moraš, gospod vitez.“
„Moram...“
Več nisem spregovoril. Meč se mi je zasvetil v roki in lopova bi pribil na steno, da ni odskočil. V jezi, ki je človeku vedno v pogubo, sem zgubil razsodnost. Zamahnil sem z mečem, in brez dvojbe bi ga presekal na dvoje, da nisem zadel s koncem ob nasprotno steno. Meč mi je spodrsnil iz rok. V tem hipu me je ta okostnjak držal za vrat kakor kleščice, in v njegovih rokah sem zagledal bodalo.
„Ha, misliš, da me posekaš, kakor si viteza Ariomedesa? ... Vidiš, gospodičina ga je ljubila, in

ker si ji ga ubil, se je maščevala. V tej kleti boš poginil...“

Ril me je k odprtim vratom kleti, iz katere je puhtel mrtvaški duh. Gotovo so ležala tu notri gnijoča trupla.

Skušal sem se mu izviti in ga pograbil za grlo. Videl sem, kako je dvignil roko k sunku; zdelo se mi je, da vidim že svojo lastno kri, in v tem smrtnem boju sem zavpil in napel poslednje sile. — — —

Ležal sem na mahu in gledal začuden okrog sebe.

„Sanje so bile.“
Olahkoten sem vzdihnil.

Nad mano je šumljalo listje bukovja, in solnce se je bližalo v zaton. Bilo je drugače skrivnostno tiho, le tam nekje sem slišal rezgetati srako, in daleč nekje je krokala vrana.

Vstal sem.
Glej, tam na starem štoru je ležala kača in upirala svoje ženske oči naravnost v mene, kakor bi se pripravljala v skok.

Bog, ali si me morebiti zbudil uprav v poslednjem trenutku, da ubežim nevarnosti, da ubežim pred kačo? ...

Nisem mogel misliti, ampak planil sem iz gozda ven... dalje... dalje.

Stoprav na cesti sem se oddahnil in zbral svoje misli.

Te čudovite sanje, ta kača, vse to se mi je še enkrat pojavilo živo pred mojo dušo.

Da, da... ubežal sem kači, ki bi mi brezdvomno zavdala smrten udarec, kači tujinstva.“